

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni rač. 10.903.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—.
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Nemci in manjšinsko šolstvo.

O pričetku šolskega leta se pojavljajo po predalih nemških listov v Avstriji in Nemčiji pritožbe o strašni krivici, ki se dela na šolskem področju Nemcem v Jugoslaviji. To je dobro preračunjena nemška taktika (način postopanja). Tako dolgo zabavljajo o namišljenih krivicah, ki se jim baje godijo, dokler ne dosežejo pravic, ki jim ne gredo. Tako dolgo so zabavljali proti vojnim odškodninam kot strahovito krivičnemu bremenu, dokler niso uspeli, da so se te odškodnine odpravile. Sedaj zabavljajo proti temu, da ne sme Nemčija imeti toliko vojakov, kanonov, tankov, bojnih ladij in zrakoplovov kot druge države, češ, da je to velik greh proti načelu enakopravnosti. Važen odelek v poglavju o dozdevnih krivicah, ki se delajo Nemcem, zavzema manjšinsko šolstvo, ki je baje težka, krvaveča rana na skupnem nemškem narodnem telesu.

Mi dobro poznamo to nemško pesem, ki jo proizvaja vsaka nemško-nacionalna lajna v tu- in inozemstvu. Da ji naklonimo nekoliko pozornosti, je razlog ne v melodiji, ki je stara, marveč v besedilu, katero dokazuje pravo nemško mišljenje. V člankih in dopisih, ki so se početkom novega šolskega leta širili po inozemskih nemških listih, se je navajalo število nemških šol v slovenskih krajih v nekdanji državi. Podarjalo se je, da je bilo v nekdanji avstrijski državi na ozemlju Slovenskega Štajerskega 47 nemških ljudskih šol s 194 razredi, 5 meščanskih šol, 3 gimnazije, 1 realka, 15 nadaljevalnih šol, 20 otroških vrtcev in 43 utrakvističnih (dvojezičnih) šol. Vse to je sedaj poslovenjeno. Spričo tega je nemška zahteva ta: vzpostaviti se mora zopet nemško šolstvo v označenem okvirju na ozemlju Slovenije.

Ako pogledamo tej zahtevi do dna, vidimo, da Nemci zahtevajo vzpostavitev prejšnje nemškutarije in nekdanjega ponemčevanja. Saj je pravih Nemcev na Slovenskem Štajerskem prav malo število in še ti so tako raztreseni med Slovenci, da jih niti na enem kraju ni dovolj za eno pravo osnovno šolo. Nemški listi sami priznajo, da je na slovenskem ozemlju 9 nemških šol v 6 krajih, torej veliko več, nego gre Nemcem po njihovem številu. Ako torej zahtevajo nemški nacionalci vzpostavitev nemških šol, s tem zahtevajo, da bi se morali dati ponemčiti sloven-

ski otroci, kakor so se morali dati v prejšnji državi, katera je to smatrala za svojo bistveno nalogo.

To je tako gorostasna zahteva, da bi jo morala zabeležiti Zveza narodov. Med glavnimi nalogami, ki jih mora ta Zveza izvršiti, je manjšinsko varstvo. Zveza narodov je nekak najvišji mednarodni urad, ki mu pripada nadzorstvo nad narodnimi in verskimi manjšinami po raznih državah in skrb, da dobijo te manjšine tiste pravice, katere jim gredo po načelih mednarodnega prava. Toda zahtevati za kakšno narodno manjšino takšne predprave, da bi večinski državni narod izgubil svoje pravice, to je tako nezaslišano, da bi celo Zveza narodov morala tej stvari nakloniti svojo pozornost. Takšna je zahteva Nemcev po nemškem šolstvu v Jugoslaviji, zlasti v Sloveniji. Zveza narodov še tudi dolguje Nemcem pouk o tem, kako morajo sami dati mednarodnopravne zajamčene pravice tistim narodnim manjšinam, ki živijo na nemškem državnem ozemlju.

Obžalovati moramo, da Zveza narodov pušča preveč v nemar stanje Slovencev na avstrijskem Koroškem. O nemških pritožbah radi nemškega manjšinskega šolstva na Poljskem obstojijo pri Zvezi narodov v Ženevi cele grmade aktov ter se je o njih vodilo že premnogo razprav. O Slovencih na Koroškem pa vlada v Ženevi molk. In vendar bi o tem se moralo govoriti. Koroški Slovenci nimajo niti ene slovenske šole. Takozvane utrakvistične (dvojezične) šole niso nič drugega nego zgolj nemške šole in najgrše ponemčevalnice slovenskih otrok. Samo Schulverein in Südmarka sta z njimi popolnoma zadovoljna, kar spričuje slavospev, ki se je tem šolam pel na občnem zboru Schulvereina-Südmarke. Molk o nemškem pojmovanju manjšinskega varstva, kadar gre za Slovence, zlasti za Slovence, ta molk, ki se že dolgo časa prakticira v Ženevi, samo daje Nemcem korajžjo, da raste nemško-nacionalna zagrizenost in drznost.

Mi pa se držimo ter se moramo držati v vprašanju manjšinskega varstva in manjšinskega šolstva mednarodne paritete (enakosti): za vse narodne manjšine isto pravo! Koroški Slovenci ne morejo in ne smejo imeti manj pravic kakor Nemci v naši državi! Kar zahtevajo Nemci za svoje manjšine, morajo tudi dati slovenski manjšini na Koroškem. Če tega nočejo storiti, so izgubili moralno pravico za svoje zahteve. Njihovo ravnanje pa pojasnjuje končni cilj, ki za njim stremi nemški

nacionalizem, in ta je ponemčevanje slovanskih, osobito slovenskih otrok. Ponemčevanje slovenskega življa na Koroškem in tudi v Sloveniji, ki je del narodne države Jugoslavije. Takšni so še Nemci v letu Gospodovem 1932, 14 let po koncu svetovne vojne.

Vlado so zakrpali na Bolgarskem. Bolgarski ministrski predsednik Mušanov je podal dne 7. t. m. ostavko cele vlade. Kralj mu je takoj poveril sestavo nove vlade, nakar mu je Mušanov predložil novo ministrsko listo, pri kateri manjka samo minister za zgradbe Jordanov, na čegar mesto je stopil politični tajnik kmetske stranke Dimov. Ostavko celega kabineta je povzročil Jordanov, katerega je odpoklicala lastna kmetska stranka, on pa se je branil odstopiti. Novi minister Dimov je star šele 31 let.

Svetovna gospodarska konferenca bo odgođena za tako dolgo, dokler ne bodo izvedene ameriške predsedniške volitve. Konferenca se bo predvidoma sestala v januarju ali februarju l. 1933.

Bo ostalo le pri lepih predlogih brez dejanj. Na posvetovanjih v italijanskem mestu Stresa, kjer bi se naj pomagalo evropskim agrarnim državam, se veliko govori sem ter tja, sami lepi predlogi, ki pa ne bodo uresničeni in tudi ta rešilna posvetovanja bodo ostala brezuspešna.

Na Španskem so zadnje dni v kali zadušili monarhistični puč, katerega so si hoteli privoščiti nekateri višji generali in častniki. — Kataloniji je zagotovljena avtonomija. — Španska je dobila novi kazenski zakonik, po katerem sta ukinjeni smrtna kazen in dosmrtna ječa. Najvišja kazen je določena na 20 let. — Španska republika se pripravlja, da prizna sovjetsko Rusijo.

Amerika in Rusija. Šef glavnega štaba ameriških Zedinjenih držav general Mac Arthur je došel dne 8. septembra v Varšavo, odkoder bo nadaljeval pot v Moskvo, kjer bo ostal dalje časa in bo stopil v stik z merodajnimi političnimi in vojaškimi krogi. General je odklonil časnikarjem vsako izjavo glede cilja svojega potovanja med sovjete, a je jasno kot beli dan, da želi Amerika zblížanja z Rusijo radi vedno bolj na moči rastoče Japonske in radi nemškega rožljanja s sabljo. Obisk visokega